

Η ΣΥΡΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΑΣΣΑΝΤ

**ΜΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ
ΖΗΝΩΝΑ ΤΖΙΑΡΡΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ**

ΠΕΜΠΤΗ, 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2025, 7:30ΜΜ
ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ
ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ 25Α, 1087 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΑ ΜΕΣΩ ZOOM ΚΑΙ ΦΒ

Η Συρία μετά τον Άσσαντ

Η Νέα Συρία και η Αναδόμηση της Μέσης Ανατολής

Ζήνωνας Τζιάρρας

Ευχαριστώ για την πρόσκληση, αυτά που θα πω είναι μια αντίληψη/ανάλυση δική μου. Το θέμα της Συρίας είναι τόσο βαθύ ζήτημα που αναγκαστικά θα είναι κάπως επιφανειακά όσα θα πω στην παρουσίαση και στη συζήτηση μπορούμε να αγγίξουμε ότι θέλετε στο βαθμό που και εγώ μπορώ να απαντήσω.

Θα αρχίσω από το γενικό με μια σύντομη αναφορά στο τί συμβαίνει σε διεθνές επίπεδο, στο διεθνές σύστημα. Η δική μου η σκοπιά ανάλυσης προέρχεται από

το ρεαλισμό, ο οποίος αναλύει μεταξύ άλλων τις σχέσεις ισχύος μεταξύ των κρατών.

Στον 21^ο αιώνα, γενικά στην μεταψυχροπολεμική περίοδο, μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει μια τάση πρώτα παντοκρατορίας των ΗΠΑ η οποία ξεκινά να αντιστρέφεται μέσα από μια σταδιακή διαδικασία, μετά από την 11^η Σεπτεμβρίου, τον πόλεμο στο Ιράκ, το Αφγανιστάν, στη συνέχεια την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007-2008 και τις συνέπειες που επέφερε. Ξεγύμνωσε μια τάση υπερ-επέκτασης των ΗΠΑ στην εξωτερική πολιτική και δημιούργησε μεγάλο κόστος στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της τάξης των τρισεκατομμυρίων δολαρίων τα οποία έπεσαν σε αυτούς τους πολέμους στο εξωτερικό αλλά και στο εσωτερικό λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Αυτό αν μη τι άλλο μετρίασε την βούληση των ΗΠΑ να εμπλέκονται στο εξωτερικό με τους ίδιους τρόπους μονομέρειας (εγώ αποφασίζω εγώ εκτελώ και εσείς ακολουθείτε), όπως έκαναν στο Αφγανιστάν αλλά κυρίως στο Ιράκ. Μαζεύτηκαν κάπως και ονομάσαμε αυτή την διαδικασία ότι ήταν μια διαδικασία υποχώρησης του Αμερικανικού ηγεμονισμού στο παγκόσμιο σύστημα. Διαφορετικά ονομάστηκε και η αποδυνάμωση του μονοπολισμού των ΗΠΑ. Δηλαδή αυτός ο πόλος που ήταν παντοδύναμος και πλέον δεν έχει ένα άλλο πόλο, όπως είχε στην περίοδο του ψυχρού πολέμου, δεν έχει πλέον την ίδια ισχύ.

Έχουμε την αποδυνάμωση αυτού του πόλου και ταυτόχρονα έχουμε την ανάδυση άλλων πόλων, άλλων κέντρων ισχύος, όπως είναι η Κίνα, η Ρωσία, η Ινδία, η Βραζιλία, η Νότιος Αφρική. Σε περιφερειακό επίπεδο στη γειτονιά μας το Ιράν, η Σαουδική Αραβία, η Τουρκία κτλ. Αυτό το πράγμα ξεκινά και εξισορροπείται και δημιουργεί διάφορες ισορροπίες ισχύος.

Φυσικά όλες τις δυνάμεις που είναι εκτός των ΗΠΑ δεν μπορούμε να τις δούμε ως ένα, αλλά κομμάτια ενός παζλ που ενίοτε λειτουργεί συνεκτικά άλλοτε όχι.

Γενικότερα η υποχώρηση του Αμερικανικού ηγεμονισμού δημιούργησε κενά ισχύος. Δηλαδή εκεί που οι ΗΠΑ μπορούσαν να προβάλουν ισχύ ακόμα και μακριά από τα δικά τους σύνορα, στη Μέση Ανατολή, στην Ανατολική Μεσόγειο, στην Ασία κλπ. είχαν παρουσία που ρύθμιζε τις ισορροπίες, πλέον αυτή η παρουσία κάπως υποχώρησε, τουλάχιστον η βούληση για να υπάρχει ενεργός παρουσία υποχώρησε.

Αυτό το πράγμα λήφθηκε ως αδυναμία από περιφερειακές δυνάμεις, (Κίνα, Ρωσία, Τουρκία) οι οποίες αποθρασύνθηκαν και επεδίωξαν μια δική τους ατζέντα στην μερική απουσία των ΗΠΑ.

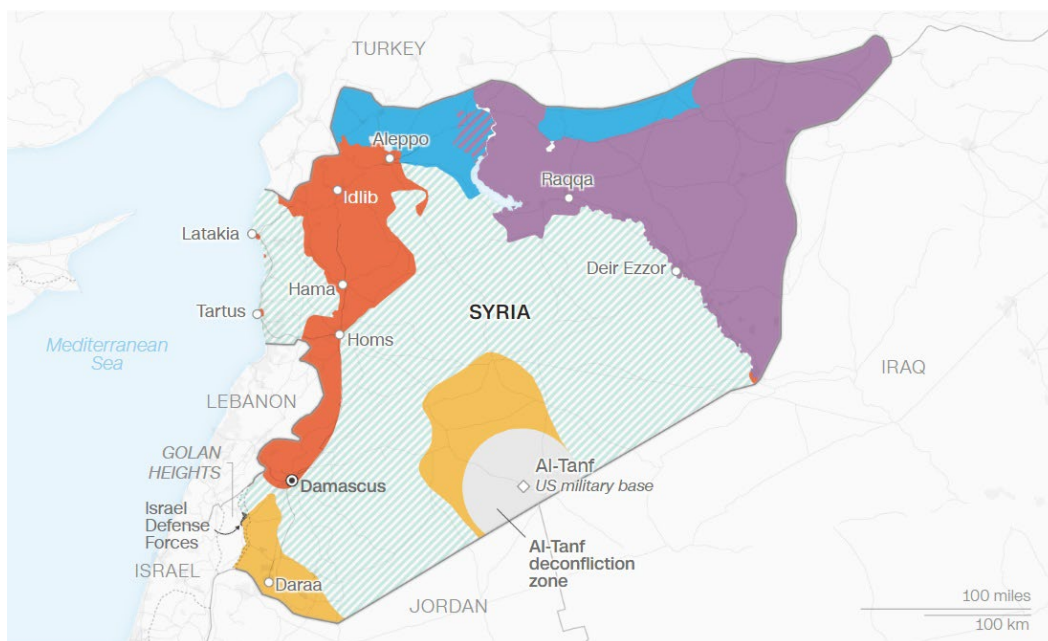
Το Ουκρανικό μπορεί να ιδωθεί ακριβώς ως μια τέτοια απόρροια των διεθνών ανακατατάξεων, με τη Ρωσία να δράττεται της ευκαιρίας της σχετικής μετατόπισης του δυτικού ενδιαφέροντος για να προβάλει την ισχύ της και – μέσα από μια αναθεωρητική δραστηριότητα – να δημιουργήσει ένα νέο status quo που διαφυλάττει αυτό που αντιλαμβάνεται ως εθνική ασφάλεια αλλά και να αυξήσει τον έλεγχο και την επιρροή της στο «Εγγύς Εξωτερικό».

Παρομοίως, ο πόλεμος στη Γάζα μπορούμε να πούμε ότι προέκυψε μέσα από μια προσπάθεια του Άξονα της Αντίστασης να κεφαλαιοποιήσει ένα τέτοιο περιφερειακό κενό (καθώς και την εσωτερική αστάθεια του Ισραήλ) και να επανατοποθετήσει το Παλαιστινιακό ζήτημα στην κορυφή της ατζέντας, ανατρέποντας έτσι τη νέα περιφερειακή τάξη που επήλθε ιδιαίτερα από τις Συμφωνίες του Αβραάμ - που υπεγράφησαν το 2020 και εξελίχθηκαν με σκοπό να ομαλοποιήσουν τις σχέσεις του Ισραήλ με τον αραβικό κόσμο περιθωριοποιώντας το παλαιστινιακό ζήτημα και βάζοντας τα αραβικά κράτη σε μια διαδικασία να υποβαθμίσουν τη σημαντικότητα του Παλαιστινιακού, ακόμα και μεταξύ των αραβικών κρατών. Αυτό το είδαμε και κατά την διάρκεια του πολέμου στη Γάζα. Η απάθεια των αραβικών κρατών απέναντι στη Γάζα είναι θεαματική.

Το Ουκρανικό, σε συνάρτηση με τα αποτελέσματα του πολέμου στη Γάζα και του πολέμου Ισραήλ-Χεζμπολάχ αποδυνάμωσαν με αποφασιστικό τρόπο την ισχύ της Χαμάς, της Χεζμπολάχ και του ίδιου του Ιράν και των σιιτικών αντιπροσώπων του στη Συρία. Αυτοί οι παράγοντες συνέβαλαν στην επιτάχυνση των σχεδίων της Hayat Tahrir al-Sham¹ για ανατροπή του καθεστώτος Άσαντ το οποίο ήταν ήδη αποδυναμωμένο, διαβρωμένο και απονομιμοποιημένο.

Από την αρχή του πολέμου επιβλήθηκαν στο καθεστώς κυρώσεις από την Δύση και ιδιαίτερα από τις ΗΠΑ, οι οποίες το 2020 αυξήθηκαν, εντάθηκαν και αυτό το πράγμα επηρέασε σε πολύ μεγάλο βαθμό το καθεστώς σε συνάρτηση με την μερική υποχώρηση της Ρωσίας.

¹ Αυτά τα σχέδια υπάρχουν από το 2020 και πιο συγκεκριμένα από τις αρχές του περασμένου έτους, 2024. Έχουμε μια σαφή διακήρυξη από τον Αλ Τζολάνι τον Απρίλιο του 2024, η οποία λέει μέχρι την γιορτή του Ιντ Αλ Φιτρ, που το 2025 τοποθετείται τέλος Μαρτίου, θα γιορτάσουμε στη Δαμασκό και στο Χαλέπι. (Το Ιντ αλ-φιτρ ή Εϊντ αλ-φιτρ που λέγεται συχνά και Ιντ ή Εϊντ, είναι μουσουλμανική εορτή που γίνεται μετά το τέλος του μήνα Ραμαντάν, του ισλαμικού ιερού μήνα της νηστείας).

Η ανατροπή του καθεστώτος Άσαντ ήταν η κλιμάκωση της διαδικασίας που ξεκίνησε με τον πόλεμο της Γάζας και σηματοδότησε μια πολύ σημαντική αναδόμηση στις ισορροπίες ισχύος της περιοχής. Η πτώση του Μπασάρ αλ Άσαντ δεν περιορίζει απλώς την επιρροή του Ιράν στη Συρία αλλά, σε συνάρτηση με τη δραματική αποδυνάμωση της Χαμάς και της Χεζμπολάχ, ακρωτηριάζει τον λεγόμενο Άξονα της Αντίστασης και τη σιιτική προβολή ισχύος του Ιράν στην ευρύτερη περιοχή. Μιλάμε για το ισχυρότερο πλήγμα που έχει δεχθεί η ιρανική στρατηγική από το 1979 που ανέλαβε την εξουσία το θεοκρατικό καθεστώς. Ως αποτέλεσμα, ενισχύονται άλλοι παίκτες όπως η Τουρκία, το Ισραήλ, το Κατάρ και η Σαουδική Αραβία, καθώς φυσικά και η αμερικανική στρατηγική στην περιοχή. Γενικά, η Τουρκία φαίνεται να αντικαθιστά το κενό που αφήνει το Ιράν και σε κάποιο βαθμό η Ρωσία στη νέα ισορροπία δυνάμεων στη Μέση Ανατολή. Η αντιμετώπιση του Ιράν είναι εδώ και χρόνια μεταξύ των στρατηγικών προτεραιοτήτων των ΗΠΑ. *(Να θυμηθούμε τί γινόταν την δεκαετία του 2000 όταν είχαμε έντονη συζήτηση για το πυρηνικό πρόγραμμα του Ιράν και πώς οι ΗΠΑ το είχαν βάλει στο στόχαστρο).* Όταν ξεκίνησαν οι αραβικές εξεγέρσεις γνωρίζοντας ότι η Συρία είναι ένας βασικός πυλώνας της Ιρανικής στρατηγικής στη περιοχή ήταν μια χρυσή ευκαιρία να προσπαθήσουν οι ΗΠΑ και ευρύτερα η Δύση να ανατρέψουν το καθεστώς Άσαντ για να υποσκάψουν την ευρύτερη Ιρανική επιρροή στη περιοχή. Είναι ένας από τους λόγους που ενεπλάκησαν στον συριακό εμφύλιο από την αρχή και ένας από τους λόγους που οικοδομούν μια νέα αρχιτεκτονική ασφαλείας στην περιοχή μεταξύ άλλων και με τις Συμφωνίες του Αβραάμ. Εξάλλου, η

αντιμετώπιση των λεγόμενων βλαπτικών επιρροών της Κίνας, της Ρωσίας και του Ιράν είναι ανάμεσα στις προτεραιότητες των αμερικανικών Εθνικών Στρατηγικών Ασφαλείας, κείμενα που κάθε πολιτεία στις ΗΠΑ εκδίδει από το 2017 τουλάχιστον, ενώ υπήρχαν ως προτεραιότητες και τα προηγούμενα χρόνια με διαφορετική πλαισίωση. Ως «βλαπτικές επιρροές» είναι το αφήγημα που χρησιμοποιείται ιδιαίτερα από την προηγούμενη διακυβέρνηση Τραμπ.

Τη μεταβατική κυβέρνηση στη Συρία από τις 8 Δεκεμβρίου έχει αναλάβει η Hayat Tahrir al-Sham (HTS) και πιο συγκεκριμένα η Κυβέρνηση Συριακής Σωτηρίας (Syrian Salvation Government) που ιδρύθηκε το 2017 στο Ίντλιμπ της ΒΔ Συρίας. Η νέα κυβέρνηση ανακοίνωσε εκλογές και νέο σύνταγμα σε ορίζοντα 3-4 χρόνων.

Η HTS ήρθε να αφομοιώσει αντί να διαλύσει τους θεσμούς του καθεστώτος, αποκτώντας έτσι έναν έστω κουτσουρεμένο μηχανισμό διακυβέρνησης της χώρας. Δεν ήρθε να διαλύσει εντελώς το κράτος αλλά να το αφομοιώσει και να το ελέγξει. Με αυτό τον τρόπο απέφυγε να αποξενώσει όσους εργάζονταν στους κρατικούς θεσμούς, που σε μεγάλο βαθμό ανήκαν στην αλαουτική κοινότητα του Μπασάρ αλ Άσαντ, και να συμβάλει στη νομιμοποίηση της νέας κυβέρνησης. Η δε μεταβατική κυβέρνηση, έχει έντονο το αποτύπωμα της Μουσουλμανικής Αδελφότητας της Συρίας, που ήταν επίσης βασικός παίχτης στην αντιπολίτευση από το 2011, και είναι ο βασικός παίκτης που στήριζε και η Τουρκία. Έτσι η νέα κυβέρνηση έχει, τουλάχιστον θεωρητικά, έντονα ερείσματα μέσα στις ευρύτερες σουνιτικές αντικαθεστωτικές δυνάμεις οι οποίες κατά τα άλλα είναι κατακερματισμένες, δεν είναι ένα ενιαίο μέτωπο είναι δεκάδες οι ομάδες που επιχειρούσαν εναντίον του Άσαντ .

Το γεγονός ότι υπάρχουν δεκάδες αντικαθεστωτικές δυνάμεις καθιστά οπωσδήποτε το όλο εγχείρημα δύσκολο, όμως ο Αχμέντ αλ Σάρα (Μοχάμεντ Αλ Τζολάνι), ηγέτης της HTS, έχει ιστορικό καταστολής όσων αντιτέθηκαν στο πρότζεκτ του για τη δημιουργία της Κυβέρνησης Συριακής Σωτηρίας στο Ίντλιμπ, μεταξύ των οποίων και κάποια παρακλάδια της η Αλ Κάιντα.

Ο Αλ Τζολάνι ξεκίνησε με την συμμετοχή του στην Αλ Κάιντα του Ιράκ στο πλαίσιο της αντίστασης στην αμερικανική εισβολή, αργότερα μεταπήδησε στην Συρία, όπου εντάχθηκε στις τάξεις του ισλαμικού κράτους, από το ισλαμικό κράτος μεταπήδησε στην Αλ Κάιντα της Συρίας και μετά έφυγε από την Αλ Κάιντα της Συρίας και δημιούργησε μια νέα οργάνωση την οποία ονόμασε Hayat Tahrir al-Sham (HTS). Σε αυτή την διαδικασία του μετασχηματισμού του

στάθηκε ενάντιος στις πρακτικές του ισλαμικού κράτους και της Αλ Κάιντα και μάλιστα τις πολέμησε στρατιωτικά.

Άρα πρόθεσή του είναι να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις εσωτερικής ασφάλειας και σταθερότητας ακόμα κι αν αυτό σημαίνει τη σύγκρουσή του με ομάδες που θέλουν να τον υποσκάψουν. Αυτό θα πάρει καιρό αλλά πρέπει επίσης να θυμόμαστε ότι η μεταβατική κυβέρνηση χαίρει προς το παρόν αρκετής νομιμοποίησης στο εσωτερικό διότι για τους Σύριους φέρει την ελπίδα της αλλαγής, εξ ου και είδαμε σε όλη την Ευρώπη πανηγυρισμούς όταν έπεσε το καθεστώς Άσαντ . Υπάρχουν επίσης ήδη δείγματα ομαλοποίησης των σχέσεων της HTS με τους Αλαουίτες της Λαττάκειας και τις σουνιτικές δυνάμεις του νοτίου μετώπου με τους Δρούζους , με τους Χριστιανούς – παρά το γεγονός ότι σποραδικά υπάρχουν σεκταριστικά επεισόδια βίας – κεντρικά η πολιτική όμως είναι διαφορετική δεν είναι σεκταριστική.

Ο τρόπος με τον οποίο θα πολιτευτεί ο Τζολάνι και η νέα κυβέρνηση θα είναι καταλυτικός για τη διατήρηση ή την κατάρρευση της όποιας σταθερότητας και θετικής προοπτικής.

Η προσπάθεια του Τζολάνι να αναδομήσει την εικόνα και το πολιτικό πρόγραμμα του κινήματός του, επιδιώκοντας να αποσείσει τα βαρίδια του παρελθόντος, τον έχει οδηγήσει στο να αντιμετωπίσει ακόμα και με τη βία τα φαινόμενα του λεγόμενου σαλαφιστικού² τζιχαντισμού και δη της αρχής του τακφιρισμού (takfirism), δηλαδή της στοχοποίησης ατόμων και ομάδων εξαιτίας της θρησκευτικής «αποστασίας» τους. Πρώτα θύματα αυτής της προσέγγισης είναι οι σίιτες μουσουλμάνοι (ως «αιρετικοί»), οι μη ευσεβείς σουνίτες μουσουλμάνοι (κατά τα σαλαφιστικά πρότυπα), και στη συνέχεια οι μη-μουσουλμανικές κοινότητες. Τόσο η βίαιη καταστολή αυτών των στοιχείων, όσο και η συστηματική έκδοση διαταγμάτων που να απαγορεύουν τέτοιες πρακτικές έχουν μέχρι στιγμής διαφοροποιήσει την πρακτική της HTS από την Αλ Κάιντα και το Ισλαμικό Κράτος, πλην κάποιων εξαιρέσεων από ομάδες που λειτούργησαν αυτόνομα. Εάν αυτή η προσέγγιση διατηρηθεί και, ακόμα πιο σημαντικά, αποτυπωθεί στο νέο σύνταγμα υπάρχει πιθανότητα να είναι μεν το νέο καθεστώς αυταρχικό και ισλαμικό, κάτι τέτοιο θα καταλήξει να είναι, αλλά

² Ο Σαλαφισμός αποτελεί ένα εξαιρετικά συντηρητικό μεταρρυθμιστικό κίνημα στο σουνιτικό Ισλάμ. Το δόγμα του Σαλαφισμού συνοψίζεται ως «μία φονταμενταλιστική προσέγγιση του Ισλάμ, μιμούμενη τον Προφήτη Μωάμεθ και τους πρώτους ακολούθους του—αλ-σαλάφ αλ-σαλίχ, οι 'ευσεβείς πρόγονοι'...

Απορρίπτουν το θρησκευτικό νεωτερισμό, ή μπίντα (αίρεση) και υποστηρίζουν την εφαρμογή της σαρία (ισλαμικό νόμο)». Το κίνημα συχνά χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες: **η μεγαλύτερη ομάδα** είναι οι ακριβολόγοι (ή πράοι), που αποφεύγουν την πολιτική, **η δεύτερη μεγαλύτερη ομάδα** είναι οι ακτιβιστές, οι οποίοι συμμετέχουν στην πολιτική, **η μικρότερη ομάδα είναι οι Τζιχαντιστές**.

με κάποιο βαθμό ανοχής απέναντι στις υπόλοιπες κοινότητες της Συρίας – κατά τα πρότυπα των κρατών του Περσικού Κόλπου. (Κατάρ, Σαουδική Αραβία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα). Αυτό διαμηνύει και η μεταβατική κυβέρνηση. Μη ξεχνάμε εξάλλου ότι η ανάγκη για διεθνή νομιμοποίηση είναι τεράστια και προς τούτο τον σκοπό δεν μπορούν να κανονικοποιηθούν φαινόμενα τζιχανισμού στη νέα κυβέρνηση.

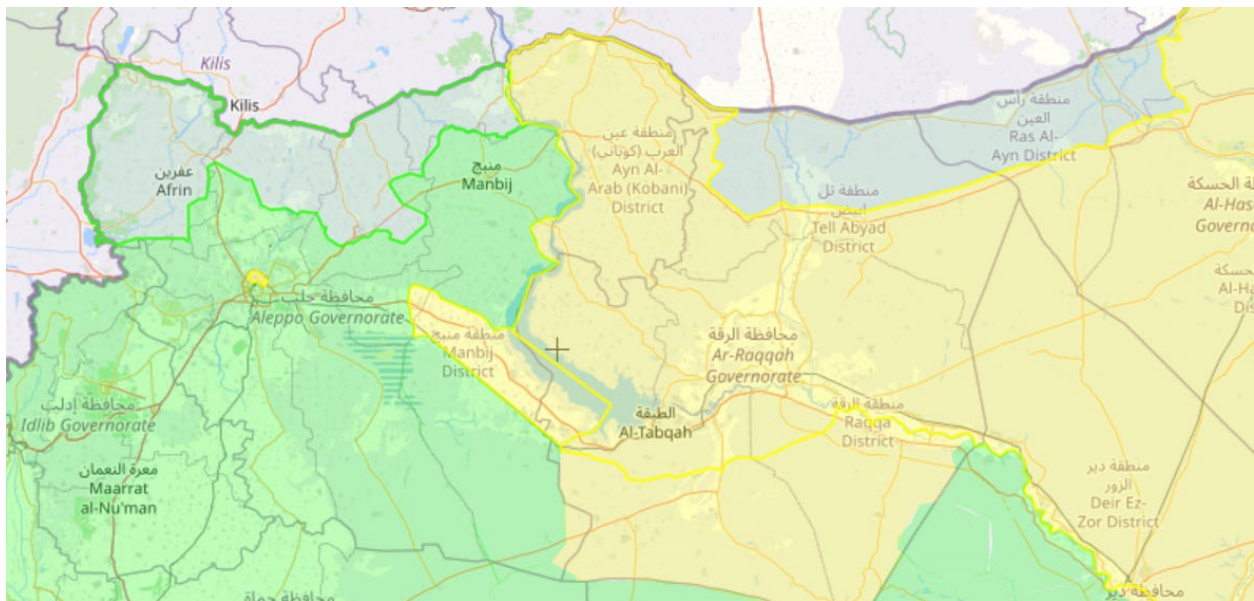
Σε ό,τι αφορά τους περιφερειακούς παίκτες, σχετικά κερδισμένο φαίνεται να είναι προς το παρόν και το Ισραήλ, όχι μόνο λόγω της αποδυνάμωσης του Ιράν αλλά και της ευκαιρίας που του δόθηκε να αναπτύξει δυνάμεις στα υψίπεδα

Γκολάν, στη Ζώνη Απεμπλοκής που συμφωνήθηκε μεταξύ Ισραήλ-Συρίας το 1974, και κατά μήκος του συνόρου Συρίας-Λιβάνου. Ωστόσο το νέο καθεστώς εγείρει ανησυχίες για πολλούς λόγους και το Ισραήλ φαίνεται να βρίσκεται σε μεγάλη αμηχανία. Η σχέση Τουρκίας-Κατάρ παραμένει ισχυρή και μπορεί κανείς να πει ότι ενισχύεται μετά τα συμβάντα στη Συρία, αφού οι δύο χώρες φαίνεται να έχουν σημαντικά ερείσματα στη νέα κυβέρνηση. Η

Σαουδική Αραβία έχει επίσης κομβικό ρόλο στις εξελίξεις, ενώ φαίνεται πως υπήρξε και η πηγή έμπνευσης του rebranding της Hayat Tahrir al-Sham τουλάχιστον από το 2016 και μετά.

Η Τουρκία είναι σαφώς ανάμεσα στους κερδισμένους διότι με τις τελευταίες εξελίξεις οι στρατηγικοί στόχοι που επεδίωκε στο συριακό από το 2011 έχουν σε μεγάλο βαθμό επιτευχθεί. Πρώτον, ο Άσαντ ανατράπηκε και εγκαθιδρύθηκε μια κυβέρνηση με ισχυρό στίγμα Μουσουλμανικής Αδελφότητας, όπως ήθελε εξ αρχής. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο η νέα κυβέρνηση θα ευθυγραμμιστεί με τα τουρκικά συμφέροντα θα φανεί στην πορεία δεν είναι ακόμα δεδομένος, δηλαδή υπάρχει απόκλιση. Δεύτερον, κατάφερε να περιορίσει το κουρδικό αποτύπωμα στα δυτικά του Ευφράτη.

Με το κίτρινο χρώμα είναι οι Κουρδικές περιοχές, με το πράσινο είναι οι περιοχές που ελέγχει η νέα κυβέρνηση με το πράσινο-γκρίζο είναι οι περιοχές που ελέγχει η Τουρκία από το 2016 και μετά μέσα από μια σειρά επεμβάσεων.

Με κίτρινο χρώμα βόρεια του Aleppo, υπάρχει ένας θύλακας που ελέγχουν ακόμα οι κουρδικές δυνάμεις, πριν την πτώση του Άσαντ ήταν πολύ πιο μεγάλη περιοχή έφτανε μέχρι την πράσινη γραμμή (Afrin ή Kilis). Με αφορμή την πτώση του καθεστώτος Άσαντ οι δυνάμεις που ελέγχονται από την Τουρκία του λεγόμενου Εθνικού Συριακού Στρατού και που εδρεύουν σε αυτές τις περιοχές, τις ζώνες της Τουρκίας εκδίωξαν τις Κουρδικές δυνάμεις προς τα ανατολικά. Αυτή την στιγμή βρισκόμαστε σε μια δυναμική μάχη μεταξύ Κούρδων και φιλοτουρκικών δυνάμεων για την διατήρηση ή κατάληψη περαιτέρω περιοχών. Αυτή η σύγκρουση γίνεται δυτικά του Ευφράτη ποταμού και στην περιοχή της Manbij.

Τρίτον, η Τουρκία έχει ξεκινήσει μαζικά την επανεγκατάσταση Σύρων προσφύγων προς τη Συρία, με τη συγκατάθεση και συνεργασία της νέας κυβέρνησης, με περισσότερες από 50 χιλ. Σύρους πρόσφυγες να έχουν ήδη επιστρέψει από την Τουρκία στη Συρία, από τον Δεκέμβριο μέχρι σήμερα, σήμερα πρέπει να είναι 60χιλ. Αυτό βοηθά τον Ταγίπ Ερντογάν πολιτικά και στο εσωτερικό της χώρας, λόγω της αποσυμφόρησης του προβλήματος. Τέταρτον, έπαιξε ρόλο (μέσω της εμπλοκής της στις συριακές αντικαθεστωτικές δυνάμεις) στον ακρωτηριασμό της ιρανικής επιρροής και αυτό εκτιμήθηκε από τους Αμερικανούς. Αυτή τη στιγμή η Τουρκία είναι ο μόνος δυτικός εταίρος που έχει αυτού του είδους την εμπλοκή στη Συρία. Πέμπτο, η Τουρκία έχει λόγο στο πως διαμορφώνεται η επόμενη μέρα και ως δυτικός εταίρος αλλά και ως «εγγυήτρια δύναμη» της Συρίας μαζί με τη Ρωσία και το Ιράν μέσα από το σχήμα της Ασάνα. Έκτο, θα παίξει πιθανόν σημαντικό ρόλο στην ανοικοδόμηση της Συρίας μέσα από την εμπλοκή τουρκικών εταιριών. Πέραν τούτων, ο ρόλος της Τουρκίας αναβαθμίζεται εντός του Μουσουλμανικού

Κόσμου, της Ευρασίας, αλλά και στο συγκείμενο του Παλαιστινιακού. Η εξέλιξη μπορεί να ιδωθεί ως και ως ένα νέο βήμα ανέλιξης της Τουρκίας στην κλίμακα της διεθνούς ισχύος.

Οι Κούρδοι έχουν ήδη απωλέσει εδάφη στη δυτική Συρία και δέχονται πιέσεις σε περιοχές που άπτονται του Ευφράτη (στην επαρχία Μανπίτζ) και στα ανατολικά του Ευφράτη.

Οι επιχειρήσεις της Τουρκίας με τις φιλοτουρκικές δυνάμεις που ξεκίνησαν τρεις περίπου μέρες μετά την προέλαση της HTS και συνεχίζονται, έχουν σκοπό να σφραγίσουν το τουρκο-συριακό σύνορο με μια «ζώνη ασφαλείας» στη βορειοανατολική Συρία που θα επεκτείνει τις προηγούμενες ζώνες που δημιούργησε η Τουρκία με τις επεμβάσεις της το 2016, 2018 και 2019. Αυτό μπορεί να επιβληθεί από την Τουρκία με στρατιωτικά μέσα ή να λειτουργήσει η στρατιωτική πίεση ως διαπραγματευτικό χαρτί.

Οι ΗΠΑ και το Ισραήλ υποστηρίζουν τους Κούρδους, αλλά πλέον δεν μπορούν να το κάνουν χωρίς να λάβουν υπόψη την Τουρκία. Η Τουρκία δεν θέλει κουρδικό κρατίδιο, ενώ οι Αμερικανοί, οι Ισραηλινοί, , οι Γάλλοι και κάποιοι άλλοι θέλουν μια περαιτέρω αυτονόμηση των Κούρδων. Ωστόσο η χρυσή τομή ενδεχομένως να βρεθεί στο ποια και πόσα εδάφη θα ελέγχουν οι Κούρδοι, αλλά και στο ποιοι Κούρδοι θα βρίσκονται επικεφαλής ενός κουρδικού κρατιδίου ή μιας αυτόνομης οντότητας.

Ζητούμενο για την Τουρκία μέσα από τη διαπραγμάτευση με τις ΗΠΑ είναι η διασφάλιση του συνόρου της με την ανατολική Συρία, γι' αυτό και δεν πρέπει να αποκλειστούν σχετικές εξελίξεις. Το βασικό πρόβλημα όμως της Τουρκίας είναι ο σημαίνων ρόλος των κουρδικών δυνάμεων του PYD/YPG³, παρακλαδιού του PKK⁴ στην Τουρκία, εντός της κουρδικής διοίκησης. Δηλαδή δεν θέλει με τίποτα η Τουρκία μια κουρδική οντότητα που θα υπάρξει αύριο-μεθαύριο να έχει στην ηγεσία το PKK. Αυτό που επιδιώκει η Τουρκία είναι η απομάκρυνση αυτών των δυνάμεων που θεωρεί τρομοκρατικές από ένα πιθανό κρατίδιο. Πολύ ευκολότερα θα μπορούσε να συνυπάρξει με κουρδικές δυνάμεις διαφορετικών φρονημάτων, όπως του Κουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος του

³ Οι Μονάδες Προστασίας του Λαού (κουρδικά: Yekîneyên Parastina Gel, YPG) είναι μια κυρίως Κουρδική πολιτοφυλακή στη Συρία και η κύρια συνιστώσα των Συριακών Δημοκρατικών Δυνάμεων της Δημοκρατικής Ομοσπονδίας των Σύριων της Βορείου Συρίας. Το YPG είναι ως επί το πλείστον εθνοτικά κουρδικό, αλλά περιλαμβάνει Άραβες και εθελοντές από το εξωτερικό, και είναι στενά συνδεδεμένο με το Συριακό Στρατιωτικό Συμβούλιο, μια πολιτοφυλακή των Ασσυρίων.

⁴ Το Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (κουρδικά: Partiya Karkerên Kurdistanê, PKK), γνωστό και ως Κουρδικό Εργατικό Κόμμα.

Ιρακινού Κουρδιστάν, που είναι περισσότερο κοντά στο κουρδικό εθνικισμό, σοσιαλδημοκρατία, σε αντίθεση με το ΡΚΚ που είναι πιο κοντά στην αυτονομία και στον σοσιαλισμό - κομμουνισμό. Το παρακλάδι του Κουρδικού Δημοκρατικού Κόμματος στη Συρία μέχρι πρότινος δεν είχε ιδιαίτερη ισχύ, αυτή την στιγμή με την συμβολή της Τουρκίας, των Αμερικανών και του ίδιου του Ιρακινού Κουρδιστάν αποκτά μεγαλύτερη συμβολή και προσπαθεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στις εξελίξεις της επόμενης μέρας. Ήδη οι Κούρδοι της Συρίας προσπαθούν να κρατήσουν αποστάσεις από το ΡΚΚ και δήλωσαν υπέρμαχοι της εδαφικής ακεραιότητας της Συρίας, ύψωσαν την σημαία της νέας κυβέρνησης για να δείξουν ότι δεν είναι έναντι καθώς και ότι είναι υποστηρικτές της μεταβατικής κυβέρνησης στη Δαμασκό. Οι δε εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στο Κουρδικό εντός της Τουρκίας, με την πιθανότητα ο φυλακισμένος ηγέτης του ΡΚΚ Αμπντουλάχ Οτσαλάν να καλέσει το ΡΚΚ σε αφοπλισμό, δεν είναι ασύνδετες με τις εξελίξεις.

Πώς επηρεάζεται η Κύπρος

Όπως προαναφέρθηκε, το νέο καθεστώς της Συρίας δέχεται αυξημένη επιρροή από την Τουρκία, αυτό για την Κυπριακή Δημοκρατία είναι μια ανησυχία. Και είναι δεδομένο γενικά μιλώντας ότι η αναβάθμιση της Τουρκίας έχει πολλές αρνητικές προεκτάσεις για την Κύπρο. Συνεπάγεται για παράδειγμα αυξημένη ανάγκη για επικοινωνία μεταξύ ΗΠΑ και Τουρκίας, ενώ η Ουάσιγκτον παρουσιάζεται ευγνώμων για τον ρόλο που η Άγκυρα έπαιξε στην κατάρρευση του Άξονα της Αντίστασης. Η δε Άγκυρα αυτό το χρησιμοποιεί ως ένα σημαντικό διαπραγματευτικό χαρτί, μεταξύ άλλων και στο θέμα του Κουρδικού.

Η στάση της Κύπρου αναφορικά με τις εξελίξεις στη Συρία υπήρξε μάλλον μούδιασμένη. Και ενώ θέλει να παρουσιάζεται ως ενεργητικός δρών στην Ανατολική Μεσόγειο – μέσα και από τους μηχανισμούς των τριμερών συνεργασιών – φαίνεται ότι απέναντι σε αυτή τη σεισμική αλλαγή τα ένστικτά της δεν λειτούργησαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Το παράδοξο έγκειται στο ότι ένα κράτος που επιθυμεί να παίξει καθοριστικό ρόλο στην περιφερειακή ασφάλεια και σταθερότητα (όπως η Κύπρος), δεν μπορεί να αγνοεί το Συριακό και τις πολύ αρνητικές εξελίξεις που δυνητικά μπορεί να έχει για τα συμφέροντα της. Αυτό που φαίνεται να επανεμφανίζεται είναι μια τάση διττού ετεροπροσδιορισμού στην εξωτερική πολιτική, αφενός έναντι της Τουρκίας και αφετέρου έναντι των συμφερόντων του Ισραήλ, της Αιγύπτου και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων – που συγκαταλέγονται ανάμεσα στα κράτη που διατηρούν αποστάσεις από το νέο καθεστώς της Δαμασκού για τους δικούς τους λόγους.

Στη σημερινή συγκυρία, η ΚΔ θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι η ενεργητικότητα της εξωτερικής πολιτικής δεν θα περιοριστεί από στεγανά τρίτων κρατών εάν διακυβεύονται δικά της συμφέροντα, όπως για παράδειγμα στον τομέα της ασφάλειας, του προσφυγικού, της οικονομίας, της ενέργειας, των θαλασσιών ζωνών, της προληπτικής διαχείρισης των τουρκικών επιβουλών κοκ. Και ούτε η Λευκωσία θα πρέπει να ακολουθήσει μια απλοϊκή λογική επιλογής στρατοπέδων στη βάση του ποιος τοποθετείται απέναντι από την Τουρκία (όπως έγινε στο Λιβυκό). Η Κύπρος θα πρέπει μονομερώς, σε συνεργασία με άλλα κράτη, αλλά και ως κράτος-μέλος της ΕΕ, να αναπτύξει πρωτοβουλίες και δραστηριότητα σε αυτό το πεδίο. Οι μηχανισμοί τριμερών συνεργασιών δεν πρέπει να αγνοηθούν, ούτε να αποτελέσουν εμπόδιο αλλά παράγοντα διευκόλυνσης αυτών των προσπαθειών.

Έχοντας πει αυτά, η καλύτερη προσέγγιση για την Κύπρο αυτή τη στιγμή είναι να προχωρήσει το ταχύτερο σε επίσημη επίσκεψη στη Συρία και στην ανάπτυξη επικοινωνίας με το νέο καθεστώς, για όλα όσα την αφορούν και όλα όσα υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να προσφέρει και ως κράτος-μέλος της ΕΕ. Μια αντίθετη λογική, της αποξένωσης και του ανταγωνισμού θα λειτουργήσει μόνο αρνητικά.